

4. So i música en l'audiovisual

4.1 CATEGORIES SONORES

4.1.1 So diegètic

4.1.2 So extradiegètic

4.2 ELEMENTS SONORS

4.2.1 Diàlegs

4.2.2 Música

4.2.3 Efectes sonors

4.3 LA MÚSICA

4.3.1 Funcions de la música

El **SO** i la **MÚSICA** són els elements de l'AUDIOVISUAL **menys estudiats** i als quals gairebé no se'ls hi dóna importància com **elements expressius** dins de la **narració audiovisual**.

Igual que les **qüestions visuals**, el **pla acústic (SO + MÚSICA)** requereix i necessita d'una **construcció** i d'una **articulació** en l'audiovisual.

L'ús del **so** i de la **música** TAMBE respon a un seguit de **CODIS NARRATIUS** del llenguatge audiovisual.

Cal mirar l'etimologia del mot **AUDIOVISUAL**:

ÀUDIO + VISUAL

Parlem d'un llenguatge que conjuga **dues** expressions diferents:

—> la que fa referència a la **representació de la imatge** (VISUAL)

—> la que fa referència a la **reproducció del so** (ÀUDIO)

A través del **muntatge**, els **sons**, la **música** i les **imatges** s'associen entre elles creen la continuïtat del **flux** audiovisual.

Abel Gance contempla el cinema com “la música de la llum”.

4.1 Categories sonores

Distingim entre dues categories bàsiques del **so** (i de la **música**) en el marc audiovisual:

- El **so diegètic**
- El **so extradiegètic**



4.1.1 El so diegètic

El **SO DIEGÈTIC** és aquell que succeeix dins el context narratiu, dins la **diègesi**.

El **so diegètic** presenta dos variants:

— El **so de camp** o **so *In***

Vinculat a la visió de la font sonora, dins del camp visual.

— El **so fora de camp** o **so *Off***

La **causa** del so no és visible, tot i que l'escoltem i forma part de la diègesi.

Ambdues **tipologies** es justifiquen dins el **relat**, ja que estan unides a les accions **narratives** que es generen.

4.1.2 El so extradiegètic

El **SO EXTRADIEGÈTIC** apareix desvinculat del l'espai narratiu.

Compleix funcions de **recolzament**, d'**ambientació**.

4.2 Elements sonors

Per valorar el **SO** com un element expressiu més de l'**audiovisual** hem de diferenciar:

- Els **diàlegs**
- La **música** o ambientació musical
- El **efectes sonors**

Quina és la regla general que ordena aquest tres elements en l'audiovisual?

- **Vococentrista**: donar una situació de privilegi a la paraula en relació als demés elements sonors.
- **Verbocentrista**: que, a més, la paraula sigui ben entesa, intel·ligible, per l'espectador.

4.2.1 Els diàlegs

L'articulació dels **DIÀLEGS** en l'audiovisual té una relació directa amb les **tipologies** de plans.

Això vol dir que en un **Pla General** els diàlegs haurien de tenir una menor intensitat i intel·ligibilitat per l'espectador que un Pla Mig o Primer Pla.

La **qüestió** de la diferència entre so/música.

La diferència entre **So** i **Música** no és tan evident.

Podríem dir que la **música** és la ordenació del **so**.

4.2.2 La música

La **MÚSICA** o ambientació musical és un element **fonamental** en la construcció de l'**audiovisual**.

Generalment s'associa a **accions** determinades i serveix com a recolzament per la **narració** subratllant-la, eixamplant-la, fent-la més heròica o potenciant alguns moments dramàtics.

A través de la música apareixen melodies o tornades (*estribillos*) que en alguns casos **acompanyaran** certs personatges (*leitmotiv*), recalcant els estats emocionals, alertant a l'espectador sobre certes situacions, suggerint estas emocionals des d'un punt de vista subjectiu d'algun personatge o situació.



4.2.3 Efectes sonors

A mesura que l'audiovisual s'ha anat perfeccionant tècnicament, les tècniques acústiques d'enregistrament i de reproducció s'han anat sofisticant.

Durant decenis el so ha estat **mono**, després **estereofònic**;
finalment tenim el **Dolby Stereo** i el **Surround**.

El **so envolvent** permet articular la relació **so-imatge** en una creixent rigurositat **mimètica** en la (re)creació d'un vincle entre **so**, **font sonora** i **imatge representada**.

4.3 La música

Si la relació **so-imatge** cerca la **mimesi** de la realitat.

La relació **música-imatge** té altres consideracions.

«La música ha estat un element utilitzat des de, com a mínim, l'antiguitat grega, tant en les cerimònies de ritualització com en els espectacles de representació i dramatúrgia».

Jaume Radigales

4.3.1 Funcions de la música

Trobem diferents funcions de la música en l'audiovisual:

4.3.1.1 **Funció temporal**

4.3.1.2 **Funció narrativa**

4.3.1.3 **Funció emotiva**

4.3.1.4 **Funció significativa**

4.3.1.5 **Funció unificadora**

4.3.1.6 **Funció estètica**

4.3.1.1 Funció temporal

La **MÚSICA**, a través de la **Funció temporal**, dota a l'audiovisual d'una linealitat temporal en la succeció de les imatges.

La música construeix un **continuum**, un flux.

“Fora del temps i fora de l'espai, la música comunica amb tots els temps i tots els espais de la pantalla, però els deixa existir separadament [...]. La música és, en resum, un flexibilitzador del temps i de l'espai cinematogràfic”.

Michel Chion

4.3.1.2 Funció narrativa

La **música**, en relació a la imatge, ajuda a desenvolupar la narració: **FUNCIÓ NARRATIVA**.

O, dit d'una altra manera, la música desenvolupa una funció en relació al contingut narratiu del film.

“La música, pel seu caràcter temporal, facilita la narració fílmica però també participa en el procés narratiu, podent arribar a ocupar qualsevol dels estatus que hi són presents: la música pot **representar la funció de l'enunciador i del narrador** [...], i inclús la de personatge de la narració. [...] Cap element cinematogràfic personifica la figura del **director** més que la música. Ella és la veu interior amb la que el realitzador es dirigeix als espectadors. Els seus moviments expressen la subjectivitat del director guiant la narració.”

Infante del Rosal i Lombardo



4.3.1.3 Funció emotiva

Infante del Rosal i Lombardo senyalen que «**allò emotiu constitueix en l'audiovisual la part més procliu a manipular de la subjectivitat**», especialment mitjançant el paper de la música en relació a l'espectador.

Aquesta funció té a veure amb el **caràcter propi** de la música, que és una art no-representativa i més enfocada a allò emocional que a allò racional.

4.3.1.4 Funció significativa

O «**Funció expressiva**» defineix part del **contingut emocional**.

Aquestes es basen en l'anàlisi del mecanisme amb què el cinema fa participar a l'espectador d'una emoció narrada.

D'alguna manera, aquesta funcionalitat de la música ajuda a establir nexes entre l'espectador i el discurs audiovisual.

4.3.1.5 Funció unificadora

La «**Funció unificadora**» és aquella que pretén donar **unitat** a l'audiovisual.

“La funció principal de la música en els típics films comercials és accentuar l'efecte d'unitat que també s'intenta aconseguir en el nivell de la narració i de la imatge”.

Jacques Aumont i Michel Marie

La música pot ser un element **holístic** de l'audiovisual; la música pot unificar el «tot» filmic, teixir la seva **dramatúrgia** i la **continuïtat** de la imatge en els aspectes **narratius**, **fotogràfics**, **temporals** o **estilístics**.



4.3.1.6 Funció estètica

La **música** participa en l'audiovisual gairebé com un element d'«attrezzo».

La **música** esdevé un factor per contextualitzar el matís **temporal**, **geogràfic** o **històric** de la **narració** i la **dramatúrgia** expressada en el film.

Funcions en relació als processos de producció:

- Elaboració del guió —> **Funció temporal**
- Donar forma a la història —> **Funció unificadora**
- Les qüestions d'estil —> **Funció estètica**
- La recepció del discurs —> **Funció narrativa**